

Så kan ni kräva den nordiska miljömärkningen Svanen och EU:s miljömärkning EU-Blomman i den tekniska specifikationen

1) Krav på märkning i den tekniska specifikationen

Detta dokument visar hur ni kan ställa krav på märkning i den tekniska specifikationen. En förutsättning är att märkningen uppfyller Lag (2016:1145) om offentlig upphandling krav:

1. Kraven för märkningen måste ha anknytning till det som ska anskaffas.
2. Kraven för märkningen måste vara lämpliga för att definiera egenskaperna hos det som ska anskaffas.
3. Kraven för märkningen ska vara objektivt kontrollerbara och icke-diskriminerande.
4. Märkningen ska ha antagits i ett öppet förfarande där alla berörda parter fått delta.
5. Märkningen ska vara tillgänglig för alla berörda parter.
6. Kraven för märkningen ska vara fastställda av ett oberoende organ.

Kravet att märkningen ska ha anknytning till det som ska anskaffas innebär att den endast får avse de varor etc. som omfattas av upphandlingen. Märkningen får heller inte avse andra förhållanden, till exempel leverantörens allmänna företagspolicy¹. Kravet att märkningen ska vara lämplig för att definiera egenskaperna hos det som ska anskaffas innebär att märkningen endast får avse egenskaper hos det som ska anskaffas, dvs. dess tillverkning, förpackning och användning. Detta innebär att krav att varor framställts i enlighet med villkoren för rättvis handel (rättvisemärkning) sannolikt inte får ingå i märkningen. Det är vidare oklart om krav som avser arbetsvillkor, till exempel att dessa ska vara förenliga med ILO:s åtta kärnkonventioner, får ingå.

Svanen-märkningen skiljer sig åt beroende på produktgrupp. När det till exempel gäller textilier sker produktionen i stor utsträckning i låglöneländer varför Svanens kriterier också inkluderar krav på arbetsvillkor. Å andra sidan innehåller kriteriedokumentet för rengöringsmedel inte några krav på arbetsvillkor varför det för denna produkt inte råder någon osäkerhet om att kräva Svanen-märkning. Nedan ges därför två exempel på hur en upphandlande myndigheter kan kräva märkning beroende på produktgrupp.

Omständigheten att det är osäkert om krav på arbetsvillkor får ingå i märkningen innebär inte att dessa krav skulle vara problematiska att ställa som sådana. Det är tillåtet att ha tilldelningskriterier eller villkor för ett kontrakt fullgörande som innebär att varor framställs enligt villkoren för rättvis handel och/eller enligt villkoren i ILO:s åtta kärnkonventioner.

Om ni i den tekniska specifikationen kräver en viss märkning måste leverantören som huvudregel erbjuda produkter som har denna märkning eller annan likvärdig märkning. Ni måste alltså som huvudregel inte behöva godta annan lämplig utredning än en märkning, till exempel teknisk dokumentation från tillverkaren. Endast om leverantören inte haft tillräckligt med tid för att få tillgång till den angivna märkningen eller annan likvärdig märkning och detta inte beror på leverantören eller på något förhållande på leverantörens sida måste den upphandlande myndigheten godta annan lämplig utredning.

¹ C-368/10 *Kommissionen mot Nederländerna*, p. 90.

Det är anbudsgivaren som avgör vilken utredning som denne vill åberopa som bevis på att anbudet uppfyller kriterierna bakom märkningen. Denna utredning måste godtas om den är lämplig för att visa att de bakomliggande kriterierna för märkningen uppfylls. Ni kan därför inte kräva att utredningen ska ha ett visst innehåll. Ni kan dock kräva att utredningen är lämplig. Om det krävs stora resurser för att granska utredningen torde den inte vara lämplig.

För vissa produktgrupper finns det både EU-Blomman- och Svanen-kriterier. Om ni inte föredrar den ena märkningen framför den andra, utan enbart är intresserad av en märkt produkt, kan ni som i exemplet nedan visa likställa de två märkningarna.

Exempel på krav att produkt ska ha Svanen-märkning eller annan likvärdig märkning:

1) Rengöringsmedel ska vara försedda med Svanen-märkning för rengöringsmedel eller annan likvärdig märkning ([kriteriedokument 026 rengöringsmedel version 5.2, 13 mars 2013–31 mars 2017](#))

Endast om leverantören visar att denne inte getts tillräckligt med tid att få tillgång till Svanen-märkning eller annan likvärdig märkning och detta inte beror på leverantören eller något förhållande på leverantörens sida godtas annan lämplig utredning som visar att offererade rengöringsmedel uppfyller kraven för Svanen-märkning.

Exempel på krav på bakomliggande kriterier för en viss märkning:

1) Textilerna i anbudet ska uppfylla kriterierna 2.1–2.9, miljökrav, samt kriterierna 3.1–3.3, kvalitets- och funktionskrav, i det nordiska miljömärket Svanen kriteriedokument 039 Textiler, skinn och läder, version 4.2, 12 december 2012–31 december 2016).

Ladda ner kriteriedokumentet här: <http://www.svanen.se/Vara-krav/Svanens-kriterier/kriterie/?productGroupID=20>

Och/eller

2) Textilierna i anbudet ska uppfylla kriterierna 1–25 i EU:s miljömärkning EU-Blomman ([KOMMISSIONENS BESLUT av den 5 juni 2014 om fastställande av ekologiska kriterier för EU-miljömärket för textilprodukter \(2014/350/EU\)](#)).

Eventuellt krav på bevisning för att kravet på märkning uppfylls kan formuleras på följande sätt:

Bevisning som styrker att kravet på märkning uppfylls kan lämnas in i form av:

- giltigt licensnummer från miljömärket Svanen och/eller EU-Blomman,*
- giltigt licensnummer från annan likvärdig märkning samt gärna en redogörelse som förklarar hur denna märkning motsvarar Svanens och/eller EU-Blommans **eller (endast i det fall leverantören inte har getts tillräckligt med tid för att få tillgång till märkningen)***
- annan lämplig utredning som visar överensstämmelse med kriterierna för den i upphandlingsdokumentet angivna märkningen. Den lämpliga utredningen kan vara verifierad dokumentation eller intyg från tredje part resp. dokumentation eller intyg från tillverkaren.*

Beställaren kan förbehålla sig rätten att när som helst under avtalstiden kräva bevis på att varorna uppfyller kraven som ligger till grund för Svanen eller EU-Blomman för varje enskild leverans. Bevisningen ska lämnas inom en tidsfrist som upphandlaren meddelar i skrift.

Den upphandlande myndigheten måste inte kräva in bevisning om det inte finns anledning att misstänka att uppgifter i ett anbud inte är riktiga. Ni kan alltså välja mellan:

- att inte kräva in någon bevisning,
- att kräva in bevis av samtliga anbudsgivare
- att kräva in bevis från de anbudsgivare där anledning finns att kontrollera uppgifterna i anbudet, eller
- att kräva in bevisning från den vinnande anbudsgivaren i samband med kontraktskrivning.

2) Kontraktsvillkor i samband med minimikrav om Svanen och EU-Blomman

Kontraktsvillkoren ska säkerställa att leveranserna uppfyller fastställda krav under hela kontraktperioden. Det kan exempelvis fastställas klausuler, som träder i kraft om upprepade leveranser inte uppfyller överenskomna miljökrav – inklusive krav för märkning. På så sätt kan ni säkerställa att miljökrakterierna upprätthålls under hela kontraktperioden.

Exempel på kontraktsvillkor

- *Anbudets märkta produkter måste vara försedda med licens från den gällande märkningen under hela kontraktets löptid. Om leverantören i något avseende inte fullgör denna eller annan skyldighet har beställaren rätt till skäligt prisavdrag. Om leverantören trots skriftlig begäran inte rättar till bristen och bristen inte är ringa har beställaren rätt att häva avtalet eller säga upp avtalet till en tidpunkt som beställaren bestämmer samt kräva skadestånd.*
- *Om varornas märkningslicens upphör att gälla under kontraktperioden ska leverantören ansöka om en ny märkningslicens för den aktuella produkten. Under tiden är leverantören skyldig att till samma pris erbjuda andra likvärdiga varor som uppfyller märkningskraven. Sker inte detta har beställaren rätt till skäligt prisavdrag.*
- *Om en produkt förlorar sin märkningslicens under kontraktperioden förbehåller sig upphandlaren rätten att kräva en märkt produkt till samma pris. Uppfyller leverantören inte detta krav har beställaren rätt till skäligt prisavdrag. Är bristen väsentlig har beställaren rätt att häva avtalet eller säga upp avtalet till en tidpunkt som beställaren bestämmer samt kräva skadestånd. Detta villkor gäller inte om orsaken till en förlorad licens är att det har gjorts ändringar i de relevanta märkningskriterier som medför ändringar i kontraktets grundläggande delar.*
- *Leverantören ska en gång per år rapportera hur stor andel av de produkter som är köpta enligt kontraktet som är märkta. Informationen kommer att användas i upphandlarens hållbarhetsredovisning. Miljömärkta produkter ska märkas med det relevanta märket i tryckta och elektroniska kataloger.*

3) Uppföljning av kontrakt när det gäller minimikrav om märkta varor

När ni tecknar ett kontrakt med krav på märkning säkerställer ni automatiskt överensstämmelse med miljökraven utan att ni själva behöver göra någon kontroll. Miljömärkning Sverige kontrollerar att märkta varor och tjänster uppfyller märkningens krav.

Det blir också lättare för den som tar emot leveransen att kontrollera att levererade produkter uppfyller miljökraven. Personen i fråga behöver inte läsa innehållsförteckningar för att försäkra sig om att leveransen följer miljökraven, utan det räcker med att kontrollera att märkningen är synlig på produkten eller förpackningen.

Exemplet har utarbetats av:

Miljömärkning Sverige och Mathias Sylvan Upphandling.

Publiceringsdatum:

Januari 2017